NN 53/2020 (30.4.2020.), Uredba o osiguranju izvoza

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

1062

Na temelju članka 10. stavka 6. Zakona o Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak (»Narodne novine«, br. 138/06 i 25/13), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 30. travnja 2020. godine donijela

UREDBU
O OSIGURANJU IZVOZA

I. OPĆE ODREDBE

Predmet Uredbe

Članak 1.

(1) Ovom Uredbom uređuje se način obavljanja poslova osiguranja izvoza hrvatskih roba, radova i usluga od netržišnih rizika u ime i za račun Republike Hrvatske.

(2) Poslovi osiguranja izvoza u smislu ove Uredbe obavljaju se sa svrhom promicanja i poticanja hrvatskog izvoza te konkurentnosti hrvatskih gospodarskih subjekata i za cilj imaju razvoj, jačanje i internacionalizaciju hrvatskog gospodarstva.

Pravna stečevina Europske unije

Članak 2.

Ova Uredba sadržava odredbe koje su u skladu sa sljedećim aktima Europske unije:

1. Direktive Vijeća od 27. studenoga 1984. o recipročnim obvezama izvozno-kreditnih organizacija država članica koje postupaju u ime države ili uz njezinu potporu, ili javnih tijela koja djeluju umjesto tih organizacija, kada se radi o zajedničkim jamstvima za ugovore koji uključuju jedan ili više podizvoditeljskih ugovora u jednoj ili više država članica Europskih zajednica (SL L 314, 4. 12. 1984.)

2. Direktive Vijeća 98/29/EZ od 7. svibnja 1998. o usklađivanju osnovnih odredaba o osiguranju izvoznih kredita za pokriće srednjoročnih i dugoročnih poslova (SL L 148, 19. 5. 1998.).

Značenje pojmova

Članak 3.

(1) Pojedini pojmovi u smislu ove Uredbe imaju sljedeća značenja:

»Dužnik« u smislu srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita, je inozemni kupac kod kredita dobavljača ili inozemni korisnik kredita/zajmoprimac ili njihov jamac ili sudužnik kod kredita kupcu

»HBOR« je Hrvatska banka za obnovu i razvitak, koja u ime i za račun Republike Hrvatske obavlja poslove osiguranja izvoza

»Inozemni kupac« je svaki kupac koji je iz neke od država Europske unije ili iz treće države

»Izvoz« je svaki pravni posao od interesa za hrvatsko gospodarstvo kojemu je krajnja svrha internacionalizacija hrvatskog gospodarstva, a može predstavljati nabavku roba i usluga za izvoz od hrvatskih dobavljača, proizvodnju, transport, isporuku, leasing, prodaju robe i izvršavanje radova i usluga za inozemne naručitelje, zajednički poslovni poduhvat hrvatskog i inozemnog gospodarskog subjekta, ulaganje u inozemstvo, plaćanje predujma i izdavanje garancija i drugih oblika osiguranja u inozemstvu u vezi s prodajom robe, izvršenjem radova i/ili usluga u inozemstvu te svaki drugi pravni posao koji za cilj ima razvoj, jačanje i internacionalizaciju hrvatskog gospodarstva

»Izvoznik« je svaki hrvatski gospodarski subjekt koji izravno ili neizravno izvozi (putem podružnica ili povezanog društva u Republici Hrvatskoj ili u inozemstvu, a koji je u njegovom većinskom vlasništvu) ili je izvoznikov hrvatski dobavljač ili je hrvatski gospodarski subjekt koji je u svojim ukupnim poslovnim prihodima iz posljednje financijske

godine, imao minimalni postotni udio izvoznih prihoda, koji se određuje u skladu s uvjetima zadovoljenja kriterija Izvoznika po pojedinom programu osiguranja izvoza, na temelju mišljenja Povjerenstva za osiguranje izvoza

»*Inozemstvo*« je bilo koja država članica Europske unije ili neka treća država

»*Insolventnost*« u smislu srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita, je *de jure* ili *de facto* nesposobnost za plaćanje privatnog dužnika odnosno njegovog jamca po kupoprodajnom ugovoru ili ugovoru o kreditu/zajmu

»*Izvozni ugovor*« je kupoprodajni ugovor zaključen između hrvatskog gospodarskog subjekta i inozemnog kupca, u kojem je ugovorena obveza hrvatskog gospodarskog subjekta proizvodnje i/ili isporuke robe i/ili izvršenja usluga inozemnom kupcu te obveza inozemnog kupca na plaćanje po kupoprodajnom ugovoru hrvatskom gospodarskom subjektu

»*Javnopravni dužnik*« u smislu srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita, je bilo koji subjekt državne ili javne vlasti koji ne može, sudski ili administrativno, biti proglašen insolventnim

»*Komercijalni rizik za privatne dužnike*« u smislu srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita, je insolventnost, povreda ugovornih obveza ili svojevoljno odbijanje izvršenja obveza

»*Kredit dobavljača*« u smislu srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita, je kupoprodajni ugovor za prodaju robe i/ili usluga podrijetlom iz Republike Hrvatske, iz zemalja Europske unije ili iz trećih zemalja (kupoprodajni ugovor), a koji je sklopljen između jednog ili više gospodarskih subjekta iz Republike Hrvatske, ili zemalja Europske unije ili trećih zemalja (dobavljači) i jednog ili više inozemnih kupaca, kojim se inozemni kupac ili kupci obvezuju dobavljaču ili dobavljačima, platiti ugovorni iznos u gotovini ili kreditom. Odredbe ove Uredbe o pokriću primjenjuju za slučaj kada se pokriće odnosi na hrvatske dobavljače. Ako se kupoprodajni ugovor financira sredstvima iz kredita kupcu ili nekim drugim financijskom aranžmanom, na pokriće dano hrvatskom dobavljaču za sam izvozni ugovor, primjenjuju se odredbe o pokriću za kredite dobavljača

»*Kreditni rizik*« u smislu srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita, je štetni događaj koji nastaje kada osiguranik tri mjeseca nakon dospijeća nije u mogućnosti naplatiti neki iznos koji mu je dugovan po kupoprodajnom ugovoru, odnosno ugovoru o kreditu/zajmu, pod uvjetom da je neplaćanje izravna i isključiva posljedica komercijalnog ili političkog rizika za privatne odnosno javnopravne dužnike

»*Kredit kupcu*« u smislu srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita, je ugovor o kreditu/zajmu između jedne ili više financijskih institucija i jednog ili više inozemnih korisnika kredita/zajmoprimaca kojim se financira kupoprodajni ugovor, na temelju kojeg, jedan ili više zajmodavaca/davatelja kredita u ime jednog ili više korisnika kredita/zajmoprimaca preuzima obvezu plaćanja dobavljaču ili dobavljačima u gotovu novcu sukladno uvjetima kupoprodajnog ugovora, a korisnici kredita/zajmoprimci preuzimaju obvezu povrata sredstava iz ugovora o kreditu/zajmu zajmodavcu/davatelju kredita

»*Kratkoročno osiguranje izvoznih kredita*« je osiguranje i reosiguranje izvoznih kredita prema kupcima u inozemstvu čije trajanje rizika, uključujući razdoblje proizvodnje i razdoblje otplate traje kraće od dvije godine

»*Moratorij*« u smislu srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita, je opći moratorij koji je proglasila država dužnika ili treća država kroz koju se ima izvršiti plaćanje po ugovoru o kreditu/zajmu i kupoprodajnom ugovoru

»*Najmanji domaći udio*« je najmanji postotak vrijednosti hrvatskog udjela u izvoznom ugovoru koji je podoban za osiguranje kod srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita i iznosi 40%

»*Neutrživi (netržišni) rizici*« su svi rizici koji proizlaze iz poslova osiguranja izvoza za pokriće kojih, u smislu ove Uredbe, ne postoji mogućnost pribavljanja osiguranja i reosiguranja na privatnom tržištu

»*Odluka treće države*« u smislu srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita, je mjera ili odluka vlade države, uključujući mjere i odluke javnih vlasti koje se smatraju vladinim intervencijama, osim Vlade Republike Hrvatske ili vlade države osiguranika, koja sprječava izvršavanje ugovora o kreditu/zajmu odnosno kupoprodajnog ugovora

»*Odluke Republike Hrvatske ili države osiguranika*« u smislu srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita, su mjere ili odluke Vlade Republike Hrvatske ili vlade države osiguranika, uključujući mjere i odluke Europske unije, koje se odnose na trgovinu između Republike Hrvatske i trećih država, kao što je zabrana izvoza, ako Vlada Republike Hrvatske odnosno vlada te države na drugi način ne pokrije učinke te mjere ili odluke

»*Osiguratelj*« u smislu srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita je HBOR

»*Osiguranik*« u smislu srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita je pravna ili fizička osoba koja je ovlaštenik police osiguranja ili ugovora o osiguranju, zaključenog s osiguratelјem

»*Ostali osiguratelji*« su sve institucije koje pružaju izravno ili neizravno pokriće u obliku osiguranja izvoznih kredita, jamstva ili refinanciranja za račun države članice Europske unije ili za račun neke treće države ili uz podršku države članice Europske unije, ili neke treće države, koja predstavlja samu vladu ili koja je pod nadzorom i/ili koja djeluje pod ovlaštenjem vlade koja pruža pokriće

»Osiguranje izvoznih kredita« je osiguranje i reosiguranje od neplaćanja obveza po izvoznom ugovoru, zaključenom između izvoznika i inozemnog kupca, a u kojem je ugovorena obveza izvoznika, proizvodnja i/ili isporuka robe i/ili pružanje usluga inozemnom kupcu, a obveza inozemnog kupca, plaćanje izvozniku, odnosno osiguranje od neplaćanja obveza po ugovoru o kreditu zaključenom između financijskih institucija iz Republike Hrvatske ili iz inozemstva s inozemnim korisnikom kredita/zajmoprimcem, uslijed komercijalnih i političkih rizika

»Polica osiguranja« i *«Ugovor o osiguranju«* u smislu srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita, su pisane isprave o ugovoru o osiguranju koje izdaje osiguratelj, a ovlaštenik kojih je osiguranik

»Politički rizik za privatne dužnike« u smislu srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita, je odluka treće države, moratorij, sprječavanje ili odgoda prijenosa sredstava, propisi države inozemnog kupca odnosno inozemnog korisnika kredita/zajmoprimca, odluka Republike Hrvatske ili države osiguranika ili viša sila

»Politički rizik za javnopravne dužnike« u smislu srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita, je svaki od rizika obuhvaćenih pojmom političkog rizika za privatne dužnike, te povreda ugovornih obveza ili svojevoljno odbijanje izvršenja

»Povjerenstvo za osiguranje izvoza« je radno tijelo Vlade Republike Hrvatske osnovano od strane Vlade Republike Hrvatske sa zadaćom nadzora provedbe poslova osiguranja izvoza

»Povreda ugovornih obveza« u smislu srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita, je povreda ugovornih obveza po kupoprodajnom ugovoru od strane inozemnog kupca, odnosno po ugovoru o kreditu/zajmu od strane inozemnog korisnika kredita/zajmoprimca i/ili njegova jamca i/ili sudužnika

»Privatni dužnik« u smislu srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita, je onaj koji se, u smislu ove Uredbe, ne smatra javnopravnim dužnikom

»Propisi države dužnika« u smislu srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita, su pravni propisi usvojeni u državi dužnika kojima se plaćanje dužnika u valuti države dužnika proglašava valjanim ispunjenjem duga, iako to plaćanje na dan prijenosa sredstava, zbog promjene tečaja valute države dužnika, ne pokriva iznos duga u valuti sukladno kupoprodajnom ugovoru i ugovoru o kreditu/zajmu

»Rizik proizvodnje« u smislu srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita, je štetni događaj koji nastaje kada je izvršenje ugovornih obveza osiguranika ili proizvođača naručene robe obustavljeno neprekidno na razdoblje od šest mjeseci te ako je obustava izravna i isključiva posljedica komercijalnog ili političkog rizika za privatne odnosno za javnopravne dužnike

»Sprječavanje« ili *«Odgoda prijenosa novčanih sredstava«* u smislu srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita, su politički događaji, gospodarske poteškoće ili zakonodavne ili administrativne mjere koje nastanu ili koje su poduzete izvan Republike Hrvatske, a kojima se sprječava ili odgađa prijenos sredstava plaćenih u vezi s ugovorom o kreditu/zajmu i/ili kupoprodajnim ugovorom

»Srednjoročno-dugoročno osiguranje izvoznih kredita« je osiguranje i reosiguranje izvoznih kredita (kredita dobavljača i kredita kupcu), čije trajanje rizika, uključujući razdoblje proizvodnje i razdoblje otplate, traje dvije i više godina

»Svojevoljno odbijanje izvršenja« u smislu srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita, je odluka inozemnog kupca iz kredita dobavljača o raskidu ili otkazu kupoprodajnog ugovora odnosno odbijanju prihvaćanja robe i/ili usluga, a da na to nema pravo

»Ugovor o kreditu/zajmu« u smislu srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita, je ugovor o kreditu/zajmu kojeg financijska institucija/zajmodavac daje inozemnom korisniku kredita/zajmoprimcu, a inozemni korisnik kredita/zajmoprimac se obvezuje na povrat glavnice i redovne ugovorne kamate po kreditu/zajmu

»Utrživi (tržišni) rizici« kod poslova osiguranja izvoza putem kojih se osiguravaju izvozni krediti, su komercijalni i politički rizici javnopravnih i privatnih dužnika sa sjedištem odnosno prebivalištem u državama koje Europska komisija definira kao utržive, sukladno važećim propisima Europske unije, a čije je trajanje, uključujući razdoblje proizvodnje, kraće od dvije godine, odnosno svi rizici za koje postoji mogućnost osiguranja na privatnom tržištu osiguranja

»Viša sila« u smislu srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita, je slučaj više sile nastao izvan Republike Hrvatske koji može uključivati rat, građanski rat, revoluciju, prosvjed, javni nemir, oluju, poplavu, potres, erupciju vulkana, plimni val, nuklearnu nezgodu i pandemiju, osim ako vlada te države nije pokrila štetne učinke na drugi način.

(2) Pojmovi iz stavka 1. ovoga članka koji se odnose na srednjoročno-dugoročno osiguranje izvoznih kredita, mogu biti i drugačije određeni za potrebe drugih programa poslova osiguranja izvoza, a kroz uvjete pojedinog programa i uz mišljenje Povjerenstva za osiguranje izvoza.

II. POSLOVI OSIGURANJA IZVOZA

Poslovi osiguranja izvoza

Članak 4.

(1) Poslovi osiguranja izvoza mogu se obavljati u obliku izravnog osiguranja (kratkoročno i srednjoročno-dugoročno osiguranje izvoznih kredita, osiguranje kredita za pripremu izvoza i izvoz, osiguranje izvoznih bankarskih garancija i ostali oblici izravnog osiguranja), reosiguranja, portfeljnog osiguranja, jamstva, portfeljnog jamstva te u drugim oblicima donesenim na temelju mišljenja Povjerenstva za osiguranje izvoza.

(2) Obveze preuzete po poslovima osiguranja izvoza mogu biti u hrvatskim kunama ili drugim valutama koje se ugovaraju kod plaćanja u vezi s izvozom.

(3) Korisnici po poslovima osiguranja izvoza mogu biti hrvatski gospodarski subjekti, njihove podružnice ili povezana društva u većinskom vlasništvu u inozemstvu, financijske institucije, osiguravajuća društva, ostali osiguratelji i drugi hrvatski gospodarski subjekti koji izravno ili neizravno sudjeluju u ostvarenju razvoja, jačanja i internacionalizacije hrvatskog gospodarstva.

(4) Prilikom obavljanja poslova osiguranja izvoza, HBOR može davati u reosiguranje dio rizika na privatno tržište reosiguranja ili kod ostalih osiguratelja ili primati u reosiguranje dio rizika od ostalih osiguratelja, sukladno ovoj Uredbi.

(5) Kod kratkoročnog osiguranja izvoznih kredita, HBOR može uzimati u reosiguranje dio rizika od komercijalnih kreditnih osiguratelja u Republici Hrvatskoj ili u inozemstvu, sukladno ovoj Uredbi.

Provedba poslova osiguranja izvoza

Članak 5.

(1) Poslove osiguranja izvoza u ime i za račun Republike Hrvatske obavlja HBOR.

(2) HBOR će programe u okviru poslova osiguranja izvoza donositi na temelju mišljenja Povjerenstva za osiguranje izvoza, a u skladu s interesima hrvatskog gospodarstva, propisima Europske unije i ostalim pozitivnim propisima i međunarodno dogovorenim pravilima i uvjetima.

(3) HBOR će poslove osiguranja izvoza obavljati pažnjom dobrog gospodarstvenika, uvažavajući preporuke Europske unije i ostale međunarodne preporuke i dobre prakse vezane za održivi razvoj, zaštitu okoliša, ljudska prava i borbu protiv korupcije.

(4) Na temelju mišljenja, preporuka i prijedloga Povjerenstva za osiguranje izvoza iz članka 6. stavka 2. ove Uredbe, HBOR donosi odluke o programima i pojedinačnim zahtjevima na području poslova osiguranja izvoza te donosi ostale akte potrebne za provedbu poslova osiguranja izvoza i popratnih poslova u vezi osiguranja izvoza.

(5) HBOR će u okviru poslova osiguranja izvoza naplaćivati premije i druge odgovarajuće naknade za preuzete obveze po oblicima poslova osiguranja izvoza iz članka 4. stavka 1. ove Uredbe, u skladu s pojedinim programima.

(6) HBOR ima pravo od korisnika iz članka 4. stavka 3. ove Uredbe, naplatiti naknade za administrativne troškove obrade zahtjeva, visina kojih se određuje internim aktima HBOR-a.

(7) HBOR za obavljanje poslova osiguranja izvoza ima pravo na naknadu od Republike Hrvatske. Iznos i način uplate naknade odredit će se ugovorom sklopljenim između HBOR-a i Republike Hrvatske – Ministarstva financija.

III. POVJERENSTVO ZA OSIGURANJE IZVOZA

Osnivanje i nadležnost

Članak 6.

(1) Povjerenstvo za osiguranje izvoza osniva se Odlukom Vlade Republike Hrvatske kojom se pobliže uređuje njegov sastav, djelovanje i način rada.

(2) Povjerenstvo za osiguranje izvoza je nadležno za davanje mišljenja, preporuka i prijedloga o:

– programima i uvjetima programa u poslovima osiguranja izvoza

– pojedinačnim zahtjevima po poslovima osiguranja izvoza

– premijskim sustavima i cjenicima za naknade za preuzete obveze po drugim oblicima poslova osiguranja izvoza

– uvjetima zadovoljenja kriterija korisnika iz članka 4. stavka 3. ove Uredbe po pojedinom programu osiguranja izvoza

– uvjetima zadovoljenja kriterija izvoznika po pojedinom programu osiguranja izvoza

– klasifikaciji država po rizičnosti

– podobnosti za osiguranje pojedinog izvoznog ugovora kod srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita s najmanjim domaćim udjelom nižim od 40%

– uvjetima zadovoljenja kriterija interesa za hrvatsko gospodarstvo po poslovima osiguranja izvoza

– i drugim poslovima u području osiguranja izvoza.

(3) Povjerenstvo za osiguranje izvoza može, sukladno ovoj Uredbi, donijeti drugačije uvjete o zadovoljenju kriterija izvoznika i korisnika iz članka 4. stavka 3. ove Uredbe od onih predviđenih ovom Uredbom.

(4) Povjerenstvo za osiguranje izvoza je zaduženo za nadzor provedbe poslova osiguranja izvoza.

(5) Povjerenstvo za osiguranje izvoza ne daje mišljenja o internim aktima HBOR-a kojima se pobliže uređuje provedba poslova osiguranja izvoza.

IV. SREDSTVA ZA OBAVLJANJE POSLOVA OSIGURANJA IZVOZA

Sredstva za obavljanje poslova osiguranja izvoza

Članak 7.

(1) HBOR je dužan sredstva za obavljanje poslova osiguranja izvoza voditi na zasebnom računu, odvojenom od sredstava namijenjenih obavljanju ostalih djelatnosti HBOR-a.

(2) Garantni fond za poslove osiguranja izvoza sadrži sredstva za obavljanje poslova osiguranja izvoza (u daljnjem tekstu: Garantni fond), a koja služe za isplatu odšteta, pokriće troškova sprječavanja nastanka štete i troškova regresne naplate, plaćanje obveza proizašlih iz preuzetih obveza po poslovima osiguranja izvoza i za pokriće ostalih troškova HBOR-a u provedbi osiguranja izvoza.

(3) Garantni fond sastoji se od:

– iznosa naplaćenih premija i naplaćenih naknada za preuzete obveze po drugim oblicima poslova osiguranja izvoza u ime i za račun Republike Hrvatske u skladu s člankom 4. stavkom 1. ove Uredbe

– regresno naplaćenih sredstva

– prihoda ostvarenih plasiranjem slobodnih sredstava za obavljanje poslova osiguranja izvoza

– te drugih prihoda.

(4) Garantni fond može ostvarivati sredstva i od uplata iz državnog proračuna.

(5) HBOR je ovlašten plasirati slobodna sredstva za obavljanje poslova osiguranja izvoza, a prihodi ostvareni po toj osnovi pribrajaju se tim sredstvima.

(6) Ako je ukupni iznos odštete veći od ukupnog iznosa raspoloživih sredstava u Garantnom fondu, Republika Hrvatska dužna je, prije dospijeća navedenih obveza, razliku iznosa uplatiti HBOR-u.

Najviši iznos potencijalnih obveza iz ugovora o osiguranju

Članak 8.

Iznos svih preuzetih obveza po poslovima osiguranja izvoza na 31. prosinca tekuće kalendarske godine ne smije prelaziti iznos službeno utvrđene vrijednosti godišnjeg izvoza roba i usluga u Republici Hrvatskoj za posljednju godinu, a novopreuzete obveze u tekućoj kalendarskoj godini ne smiju prelaziti iznos od 30% izvoza roba i usluga iz Republike Hrvatske u prethodnoj godini.

V. PRIJENOS PRAVA (SUBROGACIJA)

Prijenos prava (subrogacija)

Članak 9.

Isplatom obveza HBOR-a po poslovima osiguranja izvoza korisnicima iz članka 4. stavka 3. ove Uredbe, na HBOR prelaze osigurane tražbine, zajedno sa sporednim pravima i instrumentima osiguranja, do visine ukupno isplaćenih iznosa.

VI. SREDNJOROČNO-DUGOROČNO OSIGURANJE IZVOZNIH KREDITA

Područje primjene

Članak 10.

(1) Odredbe iz ovog dijela Uredbe primjenjuju se na srednjoročno-dugoročno osiguranje izvoznih kredita.

(2) Odredbe iz ovog dijela Uredbe primjenjuju se i na HBOR-ove recipročne obveze ako HBOR, zajednički s ostalim osigurateljima odluči osigurati ugovor koji uključuje jednog ili više podizvođača u jednoj ili više država članica Europske unije.

(3) Odredbe iz ovog dijela Uredbe ne primjenjuju se na osiguranje rizika vezanih uz građevinsku opremu i materijal u slučaju kada se koriste lokalno za izvršenje kupoprodajnih ugovora.

Načela srednjoročno-dugoročnog osiguranja izvoznih kredita